

ראש השנה דף ז.

דף ו-ז.

איבעיא להו בכור מאימתי מונין לו שנה?

אביי - משעה שנולד (בבעל מום שכלו בו חדשיו ולכן אינה ספק נפל, וראוי לאכול מיד).
רב אחא בר יעקב - משעה שנראה להרצאה (בתם, וזה מיום שמיני והלאה עד שנה שלימה מכאן).

דף ז.

ת"ר באחד בניסן ראש השנה לחדשים ולעיבורין ולתרומת שקלים וי"א אף לשכירות בתים

חדשים (מנין חדשי השנה) מנלן?

א. כתיב "החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה....ויקחו להם איש שה לבית אבות... ושחטו אותו" שמירי בקרבן פסח, ומנלן שבניסן הוי, דכתיב "שמור את חדש האביב ועשית פסח...", ואביב שביכרה התבואה היינו בניסן.

קושית הגמ' - אימא באייר? תירוץ - באייר כבר נתבשלו הבכירות, ואביב היינו הבכירות ולא האפילות.
קושית הגמ' - ואימא אדד דאיכא זרעא חרפא המתבכר מאדר? תירוץ - בעינן רוב אביב וליכא.
קושית הגמ' - מידי רוב אביב כתיב, וא"כ לימא אביב היינו אדר?

ב. רב חסדא - כתיב "אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי באספכם את תבואת הארץ", וזמן האסיף היינו בתשרי וקורין אותו חדש השביעי, א"כ הוי שביעי לניסן, וניסן הוא חדש הראשון.
קושית הגמ' - אימא במרחשון (והוי שביעי לאייר)? תירוץ - מרחשון לאו זמן האסיף.
קושית הגמ' - אימא באלול (והוי שביעי לאדר)? תירוץ - בעינא רוב אסיף וליכא.
קושית הגמ' - מידי רוב אסיף כתיב, וא"כ לימא חדש השביעי היינו אלול, והוי שביעי לאדר?

ואלא מאי שאין ראיה מן התורה, ועכשיו מביאין ראיות מדברי קבלה

ג. רבינא - "ביום עשרים וארבעה לעשתי עשר חדש, הוא חדש שבט (וא"כ חדש הראשון הוא ניסן)

ד. רבה בר עולא - "ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי הוא חדש טבת"

ה. רב כהנא - "בארבעה לחדש התשיעי בכסלו"

ו. רב אחא בר יעקב - "ויקראו סופרי המלך בעת ההיא בחדש השלישי הוא חדש סיון"

ז. רב אשי - "הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר"

ח. ואיבעית אימא - "בחדש הראשון הוא חדש ניסן"

וכולהו מאי טעמא לא אמרי מהכא? - משום דלמא כאן הוי ראשון למעשה המן ולא לחדשים.

קושית הגמ' - תנא של משנתנו אמאי לא תני "חדשים"? תירוץ - בשנים קמיירי, בחדשים לא קמיירי.

ראש השנה דף ז.

בברייתא תני אחד בניסן ראש השנה לעיבורין. - וזה דרבנן, ולכן לא הקשה הגמ' מנלן.

קושית הגמ' - האיך אמרינן ששנת העיבור מניסן,

והתניא אין מעברין השנה לפני ר"ה שלא ישתכח הדבר עד אדר הבא,

ואם עיברה אינה מעוברת,

אבל מפני הדחק מעברין אותה אחר ר"ה, שמפחידים שמא יגזרו נכרים מלישב ב"ד, או שצריך הנשיא לחצר

המלך, ואינם יכולים לעבר השנה בלי הנשיא,

ואעפ"כ אין מעברין אלא אדר, דכתיב שמור את חדש האביב, שמעבר החדש הסמוך לאביב, והיינו אדר.

תירוץ הגמ' - אה"נ זה שאמרינן שניסן ר"ה לעיבורין, היינו להפסקת עיבורין שאין יכול לעבר לאחר ראש חדש

ניסן, שכיון שקדשו את החדש לשם ניסן פסקה שנה שעברה מלהיות מעוברת עוד.

שהיו חכמים אומרים אין מעברין אלא"כ נתישבו בדבר לפני הפורים משום שהתחילו הדרשנים לדרוש בהלכות

פסח שלשים יום קודם לחג, דהיינו בפורים, ואם יעברו בית דין את השנה, לא יתקבלו דברי שלוחי בית דין,

שיאמרו שודאי בשלשים יום הוא פסח, וא"כ כשהוא באמת פסח, יאכלו חמץ, ולכן אין מעברין עד אחר הפורים,

קמ"ל ברייתא זו שיכול לעבר עד חדש ניסן, שיבינו העם ששייך שבית דין יעברו השנה לאחר הפורים.

בברייתא תני אחד בניסן ראש השנה לתרומת שקלים

קושית הגמ' - מנלן?

רב יאשיה - "זאת עולת חדש בחדשו לחדשי השנה" - יש כאן חדשי יתירה לדרשה, אמרה תורה לחדש ולהביא

קרבת מתרומה חדשה,

ואנן ידעינן שחדש זה ניסן הוא, דכתיב שנה כאן (עם חדש) וכתיב "ראשון הוא לכם לחדשי השנה", שמיירי בניסן,

ואין לומדים שנה שנה מתשרי דכתיב "מראשית השנה" ומיירי בתשרי, שלומדים שנה שיש עמה חדשים משנה

שיש עמה חדשים, ואין לומדים משנה שאין עמה חדשים.

רב יהודה אמר שמואל - אע"פ שמצוה להביא בניסן מן התרומה חדשה, אם הביא מן הישן יצא.

וכן תני בברייתא, ועוד תני יחיד שנתנדב משלו, כשרים, ובלבד שימסרם לצבור, והחידוש הוא שאין לחשוש שמא

לא נדב לצבור בלב שלם.

ותנא של משנתינו דלא תני ראש השנה לתרומת שקלים, משום דלא פסיקא ליה, דכיון שאם הביא מן הישן, יצא,

לא תני ראש השנה זו.

ראש השנה דף ז-ז:

בברייתא תני ויש אומרים שאחד בניסן ראש השנה אף לשכירות הבתים

ולא הקשה בגמרא מנלן, משום ששכירות בתים דרבנן הוא.

תנו רבנן המשכיר בית לחבירו **לשנה**, מונה שנים עשר חדש מיום ליום.

ואם אמר **לשנה זו**, אפילו לא עמד אלא **באחד באדר**, כיון שהגיע יום אחד בניסן, עלתה לו שנה,

אבל בפחות מחדש, כמו ששוכר הבית **בעשרה באדר**, ואפילו למ"ד יום אחד בשנה חשוב כשנה, שאני הכא דלא

טרח איניש לגור בבית פחות מל" יום, וא"כ יש לו שנה שלמה ולא אמרינן שעלתה לו שנה שלמה בא' בניסן.

וליכא למימר שתשרי ר"ה לשכירות בתים וכגון שעמד באחד באלול, שכיון שתשרי ימות הגשמים, סתם איש

ששוכר בית, שוכר לכל ימות הגשמים ולא לחדש בלבד.

ות"ק של הברייתא, ותנא של משנתינו, שלא אמרו אחד בניסן ר"ה לשכירות בתים, משום שהם סוברים ששייך

גשמים בניסן נמי, וא"כ אפילו בניסן סתם איש אינו שוכר לחדש בלבד. *(ויש מחלוקת ראשונים אם "שנה זו" כמו "שנה"*

לשנים עשר חדש מיום ליום, או אם תשרי ר"ה לשכירות בתים.)

במשנתינו יש מחלוקת שת"ק אמר בא' באלול ר"ה למעשר בהמה, ור' אלעזר ור"ש אומרים בא' בתשרי.

ובברייתא ת"ק זו ר"מ. קושית הגמ' - רישא של משנתינו בא' בניסן ר"ה לרגלים זו ר"ש, בא' באלול ר"ה למעשר

בהמה, זו ר"מ, ר"א ור"ש אומרים בא' בתשרי. וא"כ **רישא וסיפא רבי שמעון ומציעתא ר"מ?**

תירוץ - רב יוסף - **משנתינו רבי היא**, וסבר כר"ש ברגלים ובמעשר בהמה כר"מ.

קושית הגמ' - א"כ יש חמשה ראשי שנה, א' בניסן, ט"ו בניסן, א' באלול, א' בתשרי, ט"ו בשבט?

תירוץ הגמ' - 1. רבא - לעולם לרבי יש חמשה, אבל רבי אומר לדברי הכל יש ארבעה, כיון דלר"ש ליכא א' באלול

(שסבר מעשר בהמה בא' בתשרי) ולר"מ ליכא ט"ו בניסן (שסבר כל תאחר ברגל אחד).

2. רב נחמן בר יצחק - אה"נ יש חמשה ראשי שנים, אבל יש ארבעה חדשים (ניסן, אלול, תשרי, שבט),

ובהם כמה ראשי שנים.

3. (דף ח.) רב אשי - אה"נ יש יותר מד' ראשי שנים, אלא הכא מיירי בראשי שנים שהן בראשי חדשים,

ובזה יש ד' ראשי שנים בראשי חדשים, א' בניסן, א' באלול, א' בתשרי, וא' בשבט, וזה אליבא דב"ש, שיש מחלוקת

ב"ש וב"ה, ואליבא דב"ה יש ג' ראשי שנים בלבד (בראש חדש).

ראש השנה דף ז:

קושית הגמ' - **מיתבי** ששה עשר בניסן ר"ה לעומר (לאכול מן החדש), וששה בסיון ר"ה לשתי הלחם (להביא קרבנות מן החדש), וא"כ לרבא ליתני ששה ראשי שנים, ולרב נחמן בר יצחק, יש עוד חדש של סיון, ליתני חמשה ראשי שנים?

1. **רב פפא** - משנתינו מונה ראשי שנים שחל מיד משעת קידוש היום (בלילה) והני חל ביום.
2. **רב שישא בריה דרב אידי** - משנתינו מונה ראשי שנים שאינם תלוי במעשה, והני תלוי במעשה הקרבה.
3. **רב אשי** - (דף ח.). אליבא דרב אשי הנ"ל, אין לזכור ט"ז בניסן וששה בסיון, כיון שאינם בראש חדש.

קושית הגמ' - על רב פפא ורב שישא בריה דרב אידי:

1. א"כ אמאי תני **רגלים** שחל **מיום** לאחר **מעשה** של הקרבת תמיד של שחר?
- תירוץ** - באמת החיוב חל משעת הנדר, ונחשב רגל לזמן בל תאחר משעת התחלת הרגל בלא מעשה.
2. א"כ אמאי תני **יובלות** שתלוי **במעשה** תקיעת שופר ואינו אלא **ביום** (ולא בלילה משעת קידוש היום)?
- תירוץ** - משנתינו ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא שיובל חל משעת התחלת ר"ה בלא מעשה.